dS De Standaard

ZATERDAG 19, ZONDAG 20 , MAANDAG 21 MEI 2

CULTUUR & MEDIA

‘IK HEB GEEN GEZIN. IK MAAK MIJN BABY’S ZELF’

KUNSTENAAR THOMAS LEROOY

De wereld van beeldhouwer-tekenaar **Thomas Lerooy**

‘Ik heb geen demonen’

Kunstenaar Thomas Lerooy leeft in een universum van bronzen grote denkhoofden en vrije vogels. Het zijn beelden die meteen aanspreken, maar de man erachter is moeilijker te vatten. ‘Eigenlijk ben ik een gezonde West-Vlaamse jongen’.

LIEVE VAN DE VELDE, FOTO’S GERT VERBELEN

'Eenzaamheid is inherent aan het kunstenaarsbestaan. In het begin had ik daar last van, maar nu ben ik daarvan gaan houden: een week helemaal alleen, niemand zien en niet buiten komen.'

Mollige babyachtige mannetjes met een vergulde doodskop op hun schoudertjes. Bronzen omhelzingen waaraan geen einde lijkt te komen. Een doormidden gekliefde madonnafiguur. Gigantische hoofden die te zwaar lijken om te dragen of die de mens eronder lijken te verzwelgen. Een mensenfiguur die uit elkaar gehaald werd en brokkengewijs in een emmer gestopt. Een tekening van een antiek beeld doorspekt met verwelkte bloemen ... Het universum van kunstenaar Thomas Lerooy is op zijn minst intrigerend. En Instagramvriendelijk, dat ook. Je zag het aan de Instagramfeed op de kunstbeurs Brafa, waar een paar van zijn 'babymannetjes' stonden, en je ziet het dezer dagen op de feed van het Kasteel van Gaasbeek, waar zijn werk nog een paar weken te zien is in een geslaagde dialoog met dat van Félicien Rops.

Niet dat Lerooy een nieuwkomer is, of de hype van het jaar. Hij is al even bezig. In 2006 zette hij een plassend mannetje op het dak van Museum Dhondt-Dhaenens, drie jaar geleden had hij een expo in Le Petit Palais in Parijs, begin dit jaar nog een in Museum Dhondt-Dhaenens, binnenkort een in Amsterdam en in het Brusselse Museum voor Schone Kunsten. Intussen werkt hij aan een 21 meter hoge sculptuur die volgend jaar op een centraal plein in Knokke komt.

De man achter dat universum woont in Roeselare en werkt in Brussel, waar hij zijn atelier heeft ondergebracht in een oude garage die door zijn vrienden van het architectenbureau Office werd verbouwd tot drie glazen *boxes-in-a-box*, met zicht op een stadsgazon, dito muur en een wat absurde cirkelvormige toren die de buren aan het bouwen zijn. Het voelt als een riad in Marokko, een paradijsje dat schuil gaat achter een krakkemikkige deur die niet doet vermoeden wat voor een parel erachter ligt.

Er zit schot in de carrière van Thomas Lerooy, zoveel is duidelijk. Maar dat is ooit anders geweest. 'Als kind had ik veel last met schoolopen', vertelt hij. 'Ik kon dat gewoon niet. In de lessen zat ik de hele tijd te tekenen. Na elke les had ik vijf pagina's vol tekeningen en geen idee waarover de les ging. Mijn vader wou, zoals elke ouder, het beste voor zijn zoon. Latijnse of moderne, liefst. *Moderne*, ik vond dat dat goed klonk. Maar ik zat er nog maar een ik vroeg mij al af wat ik daar deed. Ik heb dan van alles geprobeerd – altijd wat in gevecht met mijn vader.'

'Op mijn achttiende wou ik naar het Kask, en ben ik ook eventjes projectassistent bij de conceptuele kunstenaar Jef Geys geweest. Ik bleef twijfelen of ik wel zou studeren of gewoon wat jobjes zou doen. Toen ging ik met mijn moeder naar *Sensation*, een tentoonstelling van jong talent bij Saatchi in Londen, en alles viel op zijn plaats. Dat wil ik doen, dacht ik. Dáár is mijn plek. En dus ging ik naar het Kask.'

'Na die studies zat ik met een kater. Ik had het gevoel dat de school me gekneed had, maar verkeerd gekneed. Ik voelde dat ik me van alles moest ontdoen en opnieuw moest beginnen. Ik heb toen alles weggedaan: alle kunst die ik tot dan gemaakt had, alles wat in mijn atelier stond. Ik hield alleen een tafel en een stoel over. Ik had niets meer. Een blik erwten om te eten, meer niet. Mijn vader vond het verschrikkelijk. Ik hoor het hem nog zuchten: "Ja jongen!"'

Dus als ik in de luttele bio's over jou lees dat je na je studies beslist had om nooit nog een gewone job te doen, maar alleen met kunst bezig te zijn, moet ik daar niet spontaan bij denken dat je uit een rijk nest kwam en dat gewoon kon doen?

'Neen. Een blik erwten, dat was echt wat ik had*(lacht)*. Het was heel heavy, heel basic, maar tegelijk was het ook de tofste periode. Ik werkte keihard en de hele tijd. Maar ik had geen geld nodig om uit te gaan, want dat deed ik niet. Dus die stress was er niet. Er was nog geen galerie, er was nog geen druk van buitenaf, enkel ik en mijn werk. Ik in mijn cocon.'

Hoe doe je dat dan, jezelf opnieuw uitvinden?

'Dat was een gestructureerd proces, in verschillende stappen: wat kan ik, wie ben ik, waar wil ik naartoe? Dat ging echt ver. Ik nam een blad papier en een pen, en dan vroeg ik me af: oké, waarom die pen? Is dat wel de goede pen? Kan ik eigenlijk wel tekenen? Ik ging papier kopen en bleef al direct hangen bij het formaat? A4, A3, A6? Wat zou ik nemen? Allemaal vastgelegde formaten, bedacht ik, gelinkt aan de gulden snede, aan ons idee van perfectie? Ik wou daar los van komen en mijn eigen formaat maken. Ik heb dan zelf drie papierformaten gemaakt die ik nog altijd gebruik.'

'Na mijn studies heb ik alles weg gedaan: alle kunst die ik tot dan gemaakt had, alles wat in mijn atelier stond. Ik hield alleen een tafel en een stoel over. Ik had niets meer. Een blik erwten om te eten, meer niet'

'Ook het maagdelijk wit van papier ben ik in vraag gaan stellen. Vergeelde stukken, papier met lijmsporen, papier dat al een leven had gehad en dat ik ging opsnorren in antiquariaten ... Ik scheurde het uit oude boekjes en plakte het op mijn papier. Pas dan kon ik werken. Dat is een houding die typerend werd voor mijn werk: proberen om los te komen van wat we gewoon zijn, iets nemen dat we kennen, er een draai aan geven en het terug in de wereld zetten.'

Dat is niet om contrair te doen?

'Neen, zeker niet. Het is een beetje de wereld veranderen – al klinkt dat misschien idealistisch. Het is alsof je een boek uit de bibliotheek haalt, er iets in schrijft en het dan teruggzet. Niets is dan nog hoe het was. Het is ook wat ik doe als beeldhouwer: objecten samenbrengen.'

Waarom ben je dan als beeldhouwer met brons gaan werken?

'Op een bepaald moment vond ik dat mijn werk mij een vorm van angst moest inboezemen. Brons is in die zin veel riskanter. Wanneer ik een werk wou maken, moest ik daar telkens al mijn geld in steken. Sparen en dan springen. Erop of eronder. Beangstigend, maar ook wat ik nodig had.'

'Toen maakte ik dat bronzen doodskopmannetje dat bij Museum Dhondt-Dhaenens vervolgens op het dak stond, en alles ging aan het rollen. Ik had plots een galerie *(Rodolphe Janssen, red.)*, mijn werk stond op Art Basel en op de voorpagina van *The Art Newspaper*, die een dagkrant hadden met nieuws van de beurs. Ik was 24 en dat was een memorabel moment. Ik heb dat knipsel hier nog altijd ergens liggen.'

Wat heeft dat je geleerd over de kunstwereld?

'Ik zit er nu dertien jaar in en ik merk vooral hoeveel er veranderd is. Er gebeurt veel meer via internet en het is allemaal veel speculatiever geworden, waardoor je van die snelle hypes krijgt. Ik ben blij dat ik traag en gestaag kon groeien.'

Dat babymannetje is iets wat een grote groep mensen aanspreekt. Dat zie je nu ook in Gaasbeek. Maar riskeert dat geen makkelijke gimmick te worden?

'Ik wou de link leggen met mijn eerste werk, en ik vind dat een idee soms beter wordt wanneer je er een vervolg aan breit. Daarom heb ik die mannetjes nu tot leven laten komen en ze een beweging meegegeven. Ik zie dat meer als een onderbouw van mijn werk. Het mag van mij gerust een soort handtekening worden. Dat zoiets een gimmick of een hype wordt, schrikt me niet af. En dat die dan overal op Instagram zit? Tja, zo gaat dat.'

Ook herkenbaar en typerend zijn je gigantische hoofden die de mensen eronder lijken te verpletteren. Als een gevecht tussen emo en ratio, tussen buik en hoofd. Is dat iets waarmee je zelf worstelt?

'Ja, heel hard. Denken intrigeert me. En dan vooral de vraag of er een plafond zit aan ons denken. Dat gigantische hoofd staat bijna onder spanning, wordt altijd sterker, breekt bijna uit zichzelf, als een puist die uitgeduwd moet worden *(lacht)*. En wat komt daarna? Hoe zullen we zijn als we de grenzen van ons denken bereikt hebben?'

'Het vogeltje is mijn persoonlijke metafoor en mascotte. Het is het enige beestje dat nog een vrijheid heeft.'

Ik zag er eerder in: het hoofd, de ratio, is een rem op het leven?

'Dat kan ook. Mijn werk is gelaagd. Ik zie er geen probleem in om er vandaag dit over te denken en morgen iets anders. Of ik mag er iets bij denken en jij iets anders.'

Maar met je werk vertel je toch wie je bent?

'Niet per se. Eigenlijk denk ik daar niet in die zin over na. Ik ben gewoon wie ik ben, Thomas. En ik maak dingen. Ik had net zo goed bakker kunnen zijn. *(lacht)*'

De nood om wat je drijft via kunst uit te drukken, ken je dus niet?

'Nu ja, ergens toch weer wel. Als alles perfect zou zijn, denk ik dat je geen kunst meer maakt. Maar er is niets perfect. Ik kom op straat en raak al geërgerd. Dat kan een drijfkracht zijn om iets te maken. Maar ik maak geen kunst om een persoonlijk probleem te verwerken. Dat is iets anders.'

'Bij mij gaat het vooral over taal. Ik ben heel slecht in schrijven, maar als kunstenaar maak je je eigen taal. En dan heb je plots volgers die je boek lezen – bij wijze van spreken.'

Ben je geëngageerd als kunstenaar? Kan kunst de wereld redden?

'Neen, niemand kan de wereld redden. En ik ben geen fan van politiek geëngageerde kunst. Ik vind dat gewoon zelden goede werken. De wereld verandert ook zo snel. Misschien hebben we het binnen tien jaar niet meer over Trump? Hoe kan zo'n kunstwerk dat inpikt op politieke ergernissen dan overleven?'

Je graaft zelf wel verder in het verleden. Je werk bevat verwijzingen naar Duchamp, maar ook naar de oudheid. Wat zoek en vind je in de kunstgeschiedenis?

'De vraag naar perfectie en wat dat is, bijvoorbeeld. Die vraag bracht me naar de Grieks-Romeinse cultuur, en bij die klassieke beelden uit die tijd. Die hebben die perfectie en neutraliteit ook. We zijn daar gewoon aan geraakt. We zien dat soort beelden in een slecht Grieks restaurant en dan noemen we ze kitsch. Maar ze hebben ook iets interessants. Ik gebruik ze als basis en geef er een draai aan zodat het een nieuwe betekenis krijgt.'

Waar zit dan de grens met kitsch, en wordt jouw werk dat ook niet?

'Dat is een moeilijke definitie: wat is kitsch? En is dat per se slecht? Ik denk daar vaak over na.'

Er zit melancholie in je werk, een gevoel van vergankelijkheid, eindigheid. Is dat iets wat je bezighoudt?

'Ja, vroeger heb ik veel skeletten getekend. Ik wou de dingen omdraaien: beginnen met de dood en eindigen met het leven. Want verval is inherent aan wat we doen. We zijn bezig met cultuur, met het cultiveren van ons lichaam, met gezond leven, maar tegelijk weten we dat het er allemaal toch aan gaat, dat het hele verval er ingebakken zit.'

'Melancholie is voor mij ook schoonheid. Neem nu het gevoel dat je krijgt wanneer je naar een kunstwerk kijkt dat je fantastisch mooi vindt. Dat spoor dat blijft hangen op het moment dat je je omdraait. Of verliefdheid, ook dat is melancholie. Tegelijk wil ik er wel wat humor bij, een knipoog naar die vergankelijkheid. Ik kijk graag naar mijn neefje die met zijn blokken perfectionistisch een toren bouwt en die dan kapot slaat. Wij weten dat in alles verval zit, maar we ontkennen het. Zo'n kind weet beter.'

Hoe perfectionistisch ben je?

'Kunst maken is voor mij: mezelf altijd verder duwen, constant en altijd, in mijn denken en in mijn doen. Ik kan bijvoorbeeld moeilijk op reis gaan. Ik heb altijd het idee dat ik in de buurt van mijn werk moet blijven. Het voelt een beetje alsof het een baby is die ik op tijd eten moet geven en die ik niet zonder schuldgevoel alleen kan laten.'

'Er is altijd die angst dat ik ineens de missende link of de laatste verbetering ga vinden en dan net niet in de buurt ga zijn. Enfin, ik weet dat mijn werk niet beter wordt door ergens op een strand te gaan liggen.' *(lacht)*

Je bent dus het type kluizenaar dat liefst van al in zijn atelier blijft?

'Ja, maar ik heb daar geen problemen mee. Want uiteindelijk is het moeilijk om dag in dag uit echt intensief met mijn werk bezig te zijn. Er komt zo veel bij en die agenda loopt zo snel vol met dingen die moeten gebeuren maar op zich niets met het kunstwerk te maken hebben: van de boekhouding tot een tentoonstelling klaarzetten of een groep ontvangen die op atelierbezoek komt. Ik wil dat allemaal doen, en goed doen, maar ik wil ook gewoon tijd hebben om te werken.'

Niet meteen het soort leven dat makkelijk combineert met een gezinsleven?

'Áh neen. *(stellig)* Ik heb dat niet, een gezinsleven, en dat is een bewuste keuze. Ik heb mijn baby's, ik maak ze zelf. *(lacht)* Ik wou ook kunstenaar worden vanuit een drang naar ultieme vrijheid. Een beetje het romantische idee van niet te moeten deelnemen aan de klassieke maatschappij, alles openhouden om zo veel mogelijk aan dat werk te kunnen geven, en hopen dat dat werk mij dan de ultieme vrijheid geeft. Die vrijheid is belangrijk. En ze zit ook in mijn werk, als een rode draad: het vogeltje. Het is mijn persoonlijke metafoor en mascotte, zoals Broodthaers de mosselen had, Magritte de bolhoed en Martin Kippenberger het ei. Een vogeltje is – ook in een stad – het enige beestje dat nog een vrijheid heeft, dat overal opduikt en weer weg is.'

Maar vrijheid gaat traditiegetrouw toch hand in hand met eenzaamheid?

'Ja, dat is zo. En dat is inherent aan het kunstenaarsbestaan. In het begin had ik daar echt last van, van die eenzaamheid. Maar nu ben ik daarvan gaan houden: een week helemaal alleen, niemand zien en niet buiten komen.'

Heb je, zoals het het archetype van een kunstenaar betaamt, een destructief kantje?

'Ja, ik vind van wel. In vlagen en met periodes kan ik me toch wel te buiten gaan aan alcohol. Maar dan komt er weer een periode waarin ik dat onder controle houd. Nu drink ik bijvoorbeeld niet. Maar eigenlijk heb ik geen demonen, ik ben gewoon een gezonde West-Vlaamse jongen. *(lacht)*'

Hoe en wat zou je graag worden wanneer je oud bent?

'Rustiger. Dat vooral. En liefst ergens met een rare plek als atelier, een plek waar ik 's ochtends naartoe rijd met een brommer. Er moet ook een bar aan zijn, waar ik mensen voor een halve euro een cocktail geef. Aan de ene kant is er een ruimte waar ik mijn werk maak, en aan de andere kant de zee.'

Vanity fair in het Kasteel van Gaasbeek (tot 10 juni).
www.thomaslerooy.com